

Мирослава-Марія Рибалко

канд. філол. наук, м. Київ

Семантичне розмаїття концепту TANGO

Надзвичайно висока ефективність передачі інформації оцінного, емотивного й навіть фактичного характеру і під час танцювальної взаємодії безпосередньо, і в загальнішому, опосередковано-танцювальному контексті дає підстави вважати аргентинське танго автономною комунікативною системою з власними особливостями дискурсивної реалізації та когнітивного наповнення. За В. Масловою, дискурс може розглядатися водночас як сукупність апеляцій до концептів і як обширний концепт, який існує у свідомості носіїв мови [1, 53]. У термінах когнітивної лінгвістики лексема *tango*, або ж ширше – словосполучення *Argentine Tango*, репрезентує у дискурсі певну ментальну сутність, яка охоплює значний фрагмент англомовної картини світу. Особливий інтерес аргентинське танго становить для лінгвістики – як комунікативна система, потенціал якої реалізується в максимально концентрованому вигляді, та для суміжної з нею семіотики – як потужний міжкультурний код початку ХХІ ст.

Дослідник історії розвитку поняття «комунікація» Джон Дарем Пітерс у передмові до українського видання своєї праці «Слова на вітрі: історія ідеї комунікації» застерігає сучасну людину, свого читача – знайомого з кіберпростором, свідка стрімкого науково-технічного розвитку, – від покладання надмірних надій на повну взаємність у спілкуванні, коли йдеться про «комунікацію». Автор закликає «примиритися з неминучою відчуженістю, з якою ми стикаємося, коли взаємодіємо з іншими людськими істотами. Комунікація – поняття, що виникло і розвивалося в наукових, технічних і військових контекстах, – часто є нетерпимим до очевидних недосконалостей мовної діяльності і обмежень у людських взаєминах. Всупереч такому розумінню я гадаю, що та дивовижність, яка всюди оточує нас – в інших

людях, самих собі, мові, чи навіть у самому факті нашого існування, – є благословенням, а не прокляттям» [2, с. 7]. Ця розлога цитата вичерпно розкриває проблемність терміну комунікація у контексті соціального танцювання, учасники якого, окрім насолоди людського спілкування, часто переживають брак порозуміння, відчуженість, розчарування і самотність. Іншими словами, тема аргентинського танго як комунікативної ситуації охоплює також величезну кількість моментів, що свідчать якраз про відсутність злагодженості у позамовному, – танцювальному і нетанцювальному – контакті її учасників, про загрозу комунікативного провалу і навіть про неможливість комунікації. Тема комунікативних труднощів і шляхів подолання їх настільки властива аргентинському танго як феноменові, що поширилась із суто танцювальної в поза танцювальні сфери соціальної взаємодії.

З метою уточнення поняттєвого змісту концепту TANGO – в межах англо-американської мовної картини світу, видається обґрунтованим звернутися до аналізу низки відповідних дискурсивних фрагментів. На матеріалі 30 газетних публікацій, дібраних шляхом суцільної вибірки за період 2011 – 2014 рр., ми виявили низку мовних засобів (лексичних, фразеологічних), що дозволить зробити висновки про способи і варіанти дискурсивних репрезентацій концепту TANGO та про співвіднесеність їхньої множини з його поняттєвим наповненням.

Судячи з заголовків, відповідні лексеми – *the tango, to tango* – вживаються в таких контекстах:

- суто-танцювальному: «*The Art of Tango*», «*Finnish Tango – The Passion and the Melancholy*», «*Gabriel Missé and Analía Centurión Dance Tango*», «*An Investment Banker Decides to Teach Tango After Terrorist Attacks*»;
- танго-алюзіях і кінематографічних танго-цитатах: «*Takes One to Tango*», «*Last-Tango-in-Paris*», «*Maria Schneider, Actress in 'Last Tango,' Dies at 58*», «*Late-Life Romance in 'Last Tango in Halifax,' on PBS*», «*The-Tango-*

Lesson – Trailer – Cast – Showtimes», «'Merchant of Death' or Simple Tango Lover?»;

- позатанцювальному: *«Art and Real Estate Tango in Miami», «Complicated Tango for Argentina's Coach and Star», «The Nepotism Tango», «Dance the Smartphone Tango Without Me».*

Отже, концепт TANGO як інтерпретатор смислу увесь час розвивається, змінюється, уточнюється. Як ментальна сутність він реалізується в дискурсі – вербально і невербально, – і підпадає під вплив інших концептів, відтак зазнає подальших змін і трансформації. Концептові TANGO властива емотивність, він має конотації, є аксіологічний за своєю природою. У реконструюванні концепту задіяні сутності плану змісту, вони недоступні для безпосереднього сприйняття, але робити висновки щодо їхніх властивостей можна на основі опосередкованих даних, зокрема вивчаючи їхні дискурсивні репрезентації – у сучасних газетних публікаціях актуалізується низка сем: *dance, art, relationship, romance, love, trust, passion, danger, melancholy, loneliness, life, communication, competition, complicated interaction* та ін. Поняттєва палітра досліджуваного концепту перетнула межі танцювальних, мистецьких тем і поширилась на діяльнісні, емотивні, соціальні аспекти утрудненої комунікативної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маслова В. Когнитивная лингвистика: учеб. пособие / В.Маслова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.

2. Пітерс Дж. Д. Слова на вітрі: історія ідей комунікації / Пер. з англ. А. Іщенко. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 302 с.